

**A KATOLIKUS LELKIPÁSZTORI SZOLGÁLAT RENDÉSZETI ASPEKTUSÁNAK
KUTATÁSA I.****RESEARCH ON ASPECTS OF CATHOLIC PASTORAL CARE IN THE POLICE FORCE I.**

Jelen tanulmány a rendőrségi lelkipásztori szolgálat módszertani szerkezetének megrajzolásához nyújt segítséget, amely szerkezeti rendszer lényeges elemét képezi a rendőrség teljes személyi állományát érintő kérdőíves kutatás bemutatása és elemzése. A rendőrség személyi állománya a szolgálati feladatok végrehajtása során fokozott lelki és erkölcsi megterheléssel járó problémákkal szembesül. Ezeknek a problémáknak a megélése, kezelése és feldolgozása nem kellőképpen biztosított a rendőri állomány számára. A kutatás eredményeinek felhasználásával létrehozható a rendőrségi lelkipásztori szolgálat, amely szakmai célkitűzése a rendőrök segítése a megélt szolgálati, vagy magánéleti lelki és erkölcsi problémák kezelése terén.

This study assists the creation of a structural model of the catholic pastoral care for the Hungarian Police. Such structural model is an essential aspect of the presentation and analysis of survey research involving the entire police staff. In the implementation of their service tasks the police personnel faces problems imposing increased emotional and moral strain. No sufficient guidance is provided in the police force on how these problems should be passed through, handled and processed. Using the results of the research, the catholic pastoral care can be set up in the police, with the professional goal to assist policemen towards handling emotional and moral issues experienced during their service or in personal life. The outlined security model, which is the subject of the research, promotes the strengthening of social integration and acceptance of law enforcement through the creation of a preventive, therapeutic competency-based discipline on the basis of the outlined model of alternative help.

BEVEZETÉS

A rendészeti igazgatásnak a társadalmi rendeltetése a közbiztonság és a közrend fenntartása. Az állam jogszabályokba és végrehajtási utasításokba lefektetett demokratikus tényezőkön alapuló elvárásokat fogalmaz meg. Ezen elvárások jogszabályokba rögzített végrehajtása biztosítja, hogy a jogellenes magatartásokkal szemben a társadalom kollektív értékei, egyes emberek élete, javai és méltósága védelembe részesüljön.¹

Egy megfelelően kialakított rendészeti stratégia képes megvalósítani a rendészeti célok végrehajtását, amely által a közbiztonság fejlesztésére válik lehetőség. A rendészeti szervek hatékonyságát kétféleképpen lehet megfelelő hatékonysággal mérni. Az egyik esetben a bűnügyi, közrendvédelmi, valamint a közlekedésbiztonsági statisztikák mutatják a rendészeti hatékonyságot. Ezáltal képet kapunk a felderített bűncselekmények számáról a bűnügyileg fertőzött területekről, valamint a közlekedési balesetek számának alakulásáról. A másik esetben az emberek szubjektív biztonságérzetének alakulása képezi a vizsgálat tárgyát. Az állampolgárok biztonságérzetének alakulása súlyponti kérdés.² A rendészeti szervek munkáját közvetett módon értékeli a lakossággal történő kapcsolatok kialakításának módja, valamint az

¹ FINSZTER, Géza: A rendészeti stratégia alkotmányos alapjai. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények. XI. szám. Pécs. 2011. –p. 7.

² KATONA, Géza: A kriminálpolitikai és a rendészettudományi fogalomrendszer analízise, az egységes fogalomhasználat biztosítása. A Rendőrség Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsa. Budapest. 2008. –p. 27.

intézkedések végrehajtásának struktúrája. A rendőri munka hatékonyságának megítélése a legtöbb esetben az egyén és az intézkedést végrehajtó rendőr közötti kontaktus minősége és végrehajtásának módszere határozza meg.

A rendészeti szervek állományában szolgálatot teljesítő személyek az intézkedések, társadalmi és egyéni kapcsolataik alakítása során az egyén magatartását, valamint az egyén kommunikációs értékrendszerét befolyásoló a kapcsolati rendszer intenzitását változtató lelki és erkölcsi eredetű problémákkal kerülnek szembe. Ezeknek a lelki és erkölcsi eredetű problémáknak a feldolgozása a szervezeti egység struktúráján belül nem biztosított megfelelő mértékben.

Az elmúlt évek tapasztalata, hogy nemcsak a katonák,³ hanem a rendőrök és a nemzetbiztonsági szolgálatok, illetve egyéb rendészeti tevékenységet végrehajtó szervezetek munkatársai is olyan sajátos körülmények között élnek és dolgoznak, amely indokolttá teszi, hogy a felmerülő lelki eredetű problémáikat megfelelő módon kezeljék. Az elmúlt években már a közvélemény is szembesült azokkal a szomorú eseményekkel – rendőri túlkapások, gyilkosság, öngyilkosság, rablás, korrupció stb. – amely felveti a belügyi dolgozók lelki – nemcsak orvosi pszichikai és pszichiátriai – segítségének gondolatát.

Jelen tanulmány azon több éve tartó kutatási folyamatnak egyik kiemelten fontos részét mutatja be, amely terület feltérképezése nagymértékben meghatározza a rendőrségi lelkipásztori szolgálat rendőrségi területre történő integrálhatósági rendszerének kialakítását. Mivel jelen esetben egy olyan módszertani eljárásról beszélünk, amely eljárás nem képezi a belügyi rendészeti szerveknél szolgálatot teljesítő személyeknél felmerülő lelki és erkölcsi eredetű problémáinak kezelését, ezért a kutatás személyi problémáinak meghatározásait érintő kérdéseknek kérdőív formában történő elemzése szükséges.

1. A PROBLÉMA BEMUTATÁSA

Megítélésem szerint egy tudományos kutatás nem nyújthat kellőképpen hiteles képet az elméletek megerősítéséhez a gyakorlati funkcionalitások és a rendelkezésre álló adatok vizsgálata nélkül. Számszerűsíthető statisztikai adatokkal megfelelő módon bizonyítható a tudományos elméletek hipotézisei, ezáltal egyértelművé válik a módszertan megvalósításának szakmai és gyakorlati vetülete.

Magyarország rendőrsége az elmúlt időszakokban számos szakmai és strukturális átalakításon ment keresztül. Ezek az átalakítások elsősorban a szervezeti és finanszírozási hatékonyságot növelték, azonban számos problémára nem nyújtott kielégítő megoldást. A rendőri munka hatékonyságát az állampolgárokkal történő kommunikáció minőségét a szolgálat ellátásából eredő lelki és erkölcsi problémák, valamint a szolgálat végrehajtását befolyásoló magánéleti konfliktusok kezelését a testület nem tudja megfelelő mértékben kezelni. Az ide vonatkozó jogszabály értelmében a szolgálati viszony fennállása alatt a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak két évente pszichikai alkalmassági vizsgálaton kell részt vennie.⁴ A további vizsgálatok elemzését megelőzően ki kell térni a stressz okozta munkahelyi problémákra.

1.1. A KRÍZIS A RENDŐRI MUNKA LÁTHATATLAN ELLENSÉGE

Az utóbbi húsz évben alaposan megváltozott körülmények között kell dolgoznia a magyar rendőröknek. A rendszeres utcai demonstrációk, vagy a súlyosabb életellenes bűncselekmények olyan pszichés terhet rónak a rendőrökre, amelyet csak tovább fokoz a társadalom részéről mind gyakrabban tapasztalt ellenséges hangulat. Nem véletlen, hogy ma már nem a csigolyakopás vagy a nyombélfekély, hanem a pszichés megbetegedések jelentik a vezető diagnózist a rendőrök

³ UJHÁZI, Lóránd: Developments and modifications in the legislation of catholic military chaplaincy. AARMS. 2012. 11. sz. 2. sz. -pp. 295-313.

⁴ Egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról szóló 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet 22. § (1) Magyar Közlöny, 2009. évi 153. szám.

körében. Jóllehet a leendő rendőröket, akik döntően a rendészeti szakközépiskolákból vagy a Nemzeti Közszerződési Egyetem, Rendészettudományi Karáról kerülnek a testületbe, úgy igyekeznek kiválogatni, hogy ebben a megváltozott társadalmi környezetben is megállják a helyüket, azonban ez nem minden esetben sikerül.⁵

A rendőri munkát végző személyek az esetek többségében nem vesznek tudomást a személyiségükben bekövetkezett változásról, amely változás kihatással lehet a munkahelyi és a társadalmi kapcsolati rendszerükre. Ezáltal előfordul, hogy a rendőr alkalmatlanná válik addigi munkájára. Megtörténhet, hogy ő maga érzi, nem bírja az éjszakai házkutatásokat, a tanúkihallgatásokat, a halálos közlekedési balesetek helyszínelését, vagy a rend biztosítását a tömegverekedésbe torkolló futballmérkőzéseken. De az is megesik, hogy kritikus helyzetben aránytalan mértékű ellenreakciót indít. A lelki és erkölcsi stabilitást kikezdő események láncolata befolyásolhatja a rendőr eddig vallott elveit. A problémák kezeletlensége folytán jön létre az erkölcstelenség és a törvénytelenesség lehetőségének a veszélye. Az a rendőr, aki szolgálati feladatait nem tudja ellátni teljes mértékben, vagy a rá nehezedő stresszorok kiélezzik a konfliktustűrő képességeit, abban az esetben az egyénnek segítségre van szüksége.

A rendőrök pszichológiai alkalmassági vizsgálatával nem lehet száz százalékos biztonsággal megállapítani, hogy majdan egy családi konfliktus, vagy munkahelyi probléma bekövetkezése esetén a rendőr hogyan és milyen módon reagál a személyiséget ért problémákra. A követelményrendszer adó pszichológiai vizsgálatokon az öngyilkossági vagy agresszív hajlamra az érzelmi terhelhetőség alacsony szintjéből és a befelé forduló agresszivitásból, illetve a szorongásos attitűdből lehet következtetni.⁶ A Nemzeti Közszerződési Egyetem, Rendészettudományi Kar rendészeti szakjaira történő jelentkezést követően a felvételi eljárás során a jelentkező a tanulmányai megkezdése előtt pszichológiai vizsgálaton megy keresztül. A pszichológiai tesztek kimutatják a vizsgált személy kreatív gondolkodását, személyi attitűdjének egyéni jellemzőit, valamint a rendészeti pályára történő orientáltságának veszélyzónáit.⁷ Ezeknek a veszélyzónáknak a kiiktatása nagyon fontos, ezáltal felértékelődik a rendőr lelki és erkölcsi magatartásának egyensúlyi állapota. A jelenleg hatályos rendszerben egy három lépcsős pszichológiai vizsgálati struktúra határozza meg a rendőrök beosztásra való alkalmasságát. *A pszichológiai vizsgálat meghatározza, hogy a rendőrnek kiegyensúlyozott személyiségnek kell lennie, aki megfelelő szociális hatékonysággal rendelkezik, azaz tud hatni a környezetére, és kellően magabiztos ahhoz, hogy szükség esetén számára ismeretlen környezetben és idegen emberek között is képes legyen konfliktusokat kezelni, hatékonyan fel- vagy megoldani azokat.* A rendőri munkában elvárás a magas frusztrációs tolerancia, a hosszan tartó figyelem, koncentrációképesség és a megfelelő szintű praktikus intelligencia.⁸ Megállapítható, hogy az elvégzett pszichológiai tesztek és a pszichológussal végzett személyes beszélgetések sem a felvételi eljárás, sem az időszakos pszichológiai vizsgálatok során nem értékeli a vizsgált rendőr lelki és erkölcsi jellemvonásaiban és személyiségi problémáiban bekövetkezett változásokat.

Vizsgáljuk meg részletesebben a felvételi eljárás során jelentkező problémákat. A pszichológia egységes szempontok alapján vizsgálja és szűri a rendőrijelölteket. Nem tesz különbséget a leendő járőrök, nyomozók, vizsgálók, készenléti rendőrök, vagy döntően íróasztal mögött dolgozók között. A vizsgálati módszer nem különbözteti meg, hogy a vizsgált személy végrehajtó vagy vezető beosztásban végzi a szolgálati feladatait. Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy a felvételi eljárás során a felvételi eljárásban résztvevő személyek igénybe vegyék rendészeti lelkipásztor jelenlétét, vagy akár aktívan közreműködő segítségét. A katolikus egyháznak segítő szerepet kell vállalni, továbbá az állam részéről szerepvállalást kell biztosítani abban, hogy a rendőrséghez jelentkező, vagy a szervezetben belül dolgozó állomány a

⁵ CSATAI Tamás rendőrorvos ezredes, Egyre stresszesebb a rendőri munka – Egy csapatban játszanak. (In: http://www.stresszdoktor.hu/Egyre_stresszesebb_a_rendori_munka.html letöltés ideje: 2013.08.08.)

⁶ Dr. BILKEI Pál: Kiszűrhetetlen a rendőrök öngyilkossági hajlama – szigorú pszichikai teszt a rendőrnek jelentkezőknél. (In: <http://pszichologuskepzo.hu/oktatas/oktatok/bilkei-pal.html> letöltés ideje: 2013.08.10.)

⁷ Veszélyzónák lehetnek: előítéletesség, korrupcióra való hajlam, agresszivitás, öngyilkosságra, szorongásra, brutalitásra való hajlam.

⁸ FEKETE Gy. Attila: Adrian Monk nem lehetne rendőr Magyarországon. Népszabadság Online, 2013. április 19. (In: http://nol.hu/belfold/20130419-ki_alkalmas_rendornek_?ref=ssso letöltés ideje: 2013.07.16.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

SZABÓ Csaba

Budapest, 2014.
7. évfolyam 1. szám

felmerülő lelki és erkölcsi problémák kezelésének céljából mentálisan is fel legyen készítve a szolgálat ellátásából adódó veszélyhelyzetek kezelésére.

A vonatkozó jogszabályok alapján a rendőri állománynak lehetősége van pszichológus segítségét igénybe venni. Ezek a problémák a rendőri pálya kezdeti szakaszában a beilleszkedési, később párkapcsolati, gyermekvállalási, vagy akár a beosztásváltásból adódó helyzetek esetén jelentkezhetnek.

1.2. A SEGÍTÉS ÚJ FORMÁJA: RENDŐRSÉGI LELKIPÁSZTORI SZOLGÁLAT

A rendőrnek lehetősége van pszichológus igénybevételét kérni olyan esetekben, amikor a mindennapi szolgálat ellátástól eltérő krízis helyzetekkel kerül szembe, és nem tudja megfelelően kezelni a felmerülő lelki megterhelést. A rendőrségi pszichológus igénybevételét elsősorban a szolgálat során bekövetkező krízishelyzetek kezelésére javasolják (súlyos bűncselekmények, fegyverhasználat, tömegszerencsétlenség, gyermekek, nők vagy idős emberek sérelmére elkövetett erőszakos bűncselekmény), azonban a rendőr magánéletében előforduló és fokozott lelki megterheléssel járó problémák továbbra is kezeletlenek maradnak. Rejtett problémaforrásként jelentkeznek, ha a rendőr nem veszi igénybe a gondozást jelentő pszichológusi segítséget, majd a kezeletlen probléma lelki nyomásként nehezedik a rendőrré, amely lelki nyomás a feldolgozatlanosság következtében megváltoztathatja a rendőr személyi magatartását és kapcsolati rendszereit.

A rendőrségen belül szükség van arra, hogy megvizsgáljunk minden adott szituációt, amelynek kezeléséhez higgadt, átgondolt és logikus döntések sorát kell meghozni. Mindezt azonban nem a megszokott helyzetben, hanem az átlagostól teljesen eltérő körülmények között, a lehető legrövidebb időn belül. A krízis szó jelentése: válság. Olyan váratlan, előre pontosan nem látható, nem kiszámítható eseményt értünk rajta, amely a közvéleményből várhatóan erős reakciót vált ki.⁹

10

A rendőri munka számtalan krízisveszélyt rejt magában. A szolgálat ellátása során a krízishelyzetek széles skáláját élheti meg vagy élheti át a rendőr. Ezeket a krízis okozta helyzeteket nem mindenki tudja feldolgozni, nem mindenkinek egyformán erős a személyisége, és nem mindenki képes megnyílni a segítséget nyújtó pszichológus számára. A rendőri

⁹ RÉVÉSNÉ dr. Markovics Zita: Gyakorlati kríziskommunikáció az MH 5. Bocskai István lövészdandárnál. Honvédségi Szemle, 2013/2. szám, -p 30.

¹⁰ Memorial Challenge Coin (Emlékezés érméje) National Law Enforcement Officers Memorial Fund (Nemzeti Tisztviselők Emlék Alap) Az USA azon állami szervezet, ahol emléket állítanak a szolgálatban elhunyt tisztviselők, köztük rendőrök emlékének. A szervezet ápolja és őrzi ezeknek a tisztviselőknek az emlékét, valamint támogatást gyűjt a hozzátartozók megsegítésére. Az Emlékezés érméjének értékesítéséből, szintén a családokat, valamint az emlék múzeumot támogatja a szervezet.

munkából adódó krízis okozta problémák (amelyek lehetnek lelki, erkölcsi, vagy fizikai) megfelelő kezelése nem részesül kiemelt figyelemben a rendőrség részéről. Mindazonáltal kétségtelen, hogy a rendőr igénybe veheti a rendőrségi pszichológus segítségét, ha úgy érzi, szüksége van lelki, vagy erkölcsi útmutatásra vagy támogatásra, azonban a gyakorlatban ez csak nagyon kevés esetben valósul meg. Megítélésem szerint a rendőrség nagyon kevés forrást biztosít a rendőri állomány lelki problémáinak kezelésére. Az alapesetben kétfévente történő kötelező pszichológiai írásbeli és szóbeli vizsgálat nem elegendő a rendőrök munkájában és magánéletében felmerülő krízis okozta problémáknak a kezelésére. Meg kell teremteni a jogi szabályozás feltételeit, hogy a rendőrök is élhessenek a rendőrségi lelkipásztori szolgálat nyújtotta egyházi szolgáltatások igénybevételével. *A rendőrségi lelkipásztori szolgálat a pszichológia tudományterületével és eszközrendszerével együttműködve próbál meg segítséget nyújtani a segítséget kérő és segítségre szoruló rendőrök számára.* Számos európai állam példája jól tükrözi, hogy a lelkipásztori ellátás biztosítása elsősorban olyan államokban jött létre, ahol a rendőrök és katonák együttműködésének, valamint a biztonság ilyen formán történő erősítésének kiemelkedő történelmi hagyományai vannak.¹¹ A rendőri munka hatékonyságát növeli, hogy ha a szolgálatot ellátó rendőr képes felmérni és megfelelően kezelni a munkájából adódó krízis problémákat. Azonban még az erős személyiségi jegyekkel rendelkező személy sem képes minden váratlan helyzetet megfelelőképpen kezelni.

Segítségre van szüksége!

A rendőr a szolgálat ellátása során kiemelt figyelemben részesül mind az állampolgárok, mind a rendőrségi vezetők, valamint a szakmai ellenőrzés részéről. Jogszabályok írják elő, hogy a rendőrnek mind a szolgálat ellátása során, mind a szolgálaton kívüli idejében milyen módon kell viselkedni és megfelelő magatartást tanúsítani. Ezen jogszabályok és iránymutatások közül az egyik legfontosabb a Rendőri Hivatás Etikai Kódexe. A kódex célja, hogy erkölcsi iránymutatással szolgáljon mind a szolgálatban, mind a szolgálaton kívül tanúsítandó magatartások tekintetében, morális alapot biztosítson a felmerülő szakmai döntésekhez, egyben megfelelő védelmet nyújtson mindazok számára, akik normakövető módon járnak el, továbbá zsinórmértékül szolgáljon a kifogásolható, a hivatáshoz nem méltó magatartások felismeréséhez.¹² Az etikai kódex áttanulmányozása után látható, hogy a pontokba szedett szabályok nem térnek ki a rendőri munka minőségét nagymértékben befolyásoló krízisek kezelésére, valamint a rendőri állomány lelki és erkölcsi értékrendszerének fejlesztésére. Megítélésem szerint a rendőri munka minőségét és eredményességét abban az esetben lehet biztosítani, ha a rendőr megfelelő szintű lelki és erkölcsi biztonsággal rendelkezik a személyiségét támadó külső behatásokkal szemben.

Erre nyújt megfelelő segítséget a rendőrségi lelkipásztori szolgálat.

2. A KUTATÁS BEMUTATÁSA ÉS ELEMZÉSE

2.1. A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KUTATÁS TÍPUSAI

A társadalomtudományi kutatásnak alapvetően három típusa van. A kutatás típusai a következők:

Felderítő kutatások

Kutatásunk célja lehet egyszerűen csak feltáró jellegű kutatás, amikor még nem tudjuk biztosan, hogyan, milyen módon lehetne mélyebben kutatni egy bizonyos dolgot, vagy egyáltalán érdemes-e időt és pénzt fordítani egy bizonyos kutatásra.

¹¹ A Szentszék és a Horváth Köztársaság között létrejött együttműködés a fegyveres erők és a rendőrség katolikus tagjai számára biztosítandó lelkipásztori gondozás céljából. (In: <http://www.vojni-ordinarijat.hr/index.php/dokumenti/ugovor> letöltés ideje: 2013.08.11.)

¹² A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe. (In: <http://www.police.hu/a-rendorsegrol/testulet/altalanosan/a-rendori-hivatas-etikai-kodexe> letöltés ideje: 2013.08.11.)

A felderítő kutatások valamilyen új jelenség megismerésére irányulnak. Itt a cél nem feltétlenül a jelenség teljes és alapos dokumentálása, hanem annak a megállapítása, hogy szükség van-e később egy alaposabb kutatásra. Emellett a felderítő kutatásokban lehet kipróbálni olyan módszereket, amelyeket később alkalmazni szeretnénk, de még nem ismerjük a hatékonyságukat. Ennek többek közt a költségvetés szempontjából van fontos szerepe. *A felderítő kutatások tehát nem adják meg a pontos választ a kutatási problémára, pusztán segítenek annak eldöntésében, hogy milyen eszközöket, technikákat alkalmazzunk a jelenség további vizsgálata során.* Jelen kutatás esetében a leíró kutatási mód alkalmazásának felhasználása nem szükségszerű, mivel a kutatási probléma meghatározására a kérdőíves kutatás, mint kutatási eszköz került kiválasztásra és alkalmazásra.

Leíró kutatások

Van olyan kutatás is, amelynek célja pusztán a megfigyelt dolgok leírása, pontos bemutatása. Csak arra a kérdésre próbálunk válaszolni, hogy az a bizonyos dolog milyen, de még nem kérdezzük meg, miért ilyen.

A leíró kutatások a jelenség pontos leírására törekednek, annak a lehető legtöbb aspektusából. Ennek az egyik legaprólékosabb példája a Magyarországon tízévente végzett népszámlálás, de ilyen leíró kutatás lehet egy adott terület munkanélküli populációjának vizsgálata, vagy a fiatalok politikai preferenciáinak feltérképezése is. A rendőrség teljes személyi állományára kiterjedő leíró kutatás az adott rendészeti szakterületen belül dolgozó személyek egyéni véleményét vizsgálja a kérdőívben megfogalmazott kérdések vonatkozásában.

Magyarázó kutatások

A társadalomkutatás módszertanának további nagyon fontos eleme az összehasonlítás. A társadalomban elfoglalt helyzet, az eltérő életmód és sok minden más jelenség feltárásához összehasonlításokon keresztül jutunk. Az így tapasztalt eltérések – pl. az egyik társadalmi csoportban nagyobb a továbbtanulók aránya, mint a másikban – vetik fel a következő fontos kérdést: melyek e különbségek okai? Ez a magyarázó jellegű kutatás, ok-okozati összefüggések keresésére is lehetőséget biztosít és általános következtetések levonását teszi lehetővé.

A magyarázó kutatások célja az adott jelenség megmagyarázása, vagyis az, hogy miért nagy a munkanélküliség az adott területen, vagy miért éppen egyik vagy másik politikai irányzat a kedvelt a fiatalok körében. A leíró és magyarázó kutatási célok gyakran egyazon kutatásban megtalálhatóak. A tanulmány további szakaszában a magyarázó kutatás módszertana kerül felhasználásra azon ok-okozati összefüggések tekintetében, hogy a rendőrségi dolgozók szakterületükön belül, milyen lelki és erkölcsi problémákkal kerülhetnek szembe, és ezek a problémák milyen változási mechanizmusokat generálnak a személyiségben.

2.2. A KUTATÁSI PROBLÉMA MEGHATÁROZÁSA

A kutatási probléma meghatározásánál pontosan definiálni kell, hogy a vizsgálni kívánt társadalmi jelenség, mely aspektusával foglalkozunk. A kutatási módszer megválasztásánál figyelembe kellett venni a kutatásban résztvevő személyek létszámának együttes értékét.

A Magyar Rendőrség létszámának kimutatása:

- hivatásos állomány létszáma: 34.442 fő;
 - köztisztviselői (kormánytisztviselői) állomány létszáma: 420 fő;
 - közalkalmazotti állomány létszáma: 9.953 fő;
 - Munka Törvénykönyve szerinti munkavállalói létszám: 359 fő;
- Összesen: 45.174 fő.

A Nemzeti Védelmi Szolgálat létszámának kimutatása:

- a Rendőrségtől berendelt hivatásos állományúak létszáma: 258 fő;
 - kormánytisztviselői állomány létszáma: 4 fő;
 - közalkalmazotti állomány létszáma: 84 fő;
- Összesen: 346 fő.

A Terrorelhárítási Központ létszámának kimutatása:

- a Rendőrségtől berendelt hivatásos állományúak létszáma: 573 fő;
 - egyéb rendvédelmi szervtől vezényelt hivatásos állományúak létszáma: 15 fő;
 - közalkalmazotti állomány létszáma: 141 fő;
- Összesen: 729 fő.¹³

A rendelkezésre álló adatokat összesítve látható, hogy a kutatásban résztvevő személyek összlétszáma: 46.249 fő. A kutatás elsősorban a rendőrség állományába tartozó és kiemelten rendészeti tevékenységet végző személyek közreműködését határozta meg célként, ezért a tanulmány szerzője a kutatás felhívásának közzétételét a rendőrség belső honlapjára való felkerülést határozta meg célként. A kutatásban történő részvételre a felhívás a rendőrség intranetes felületén 2013. július 3-án került közzétételre. A felhívás a rendőrség személyi állománya részére került elérhetővé, ezért a Nemzeti Védelmi Szolgálat, valamint a Terrorelhárítási Központ munkatársai nem vettek részt a kutatásban. A kutatás értékelésében kizárólag a rendőrség 45.174 fős létszáma lett figyelembe véve.

2.3. A KÉRDŐÍVEK SZEMÉLYI VONATKOZÁSAINAK KIÉRTÉKELÉSE¹⁴

A kérdőívet 816 fő töltötte ki, amelyből 14 kérdőív volt érvénytelen. Az értékelés szempontjából felhasználható kérdőívek száma 802 darab. A teljes rendőrségi állomány létszámára kivetítve 1,8%-os részvételi arányt eredményezett.

A kitöltő személyek nemek szerinti megoszlása:

- 504 nő;
- 298 férfi.

A kitöltő személyek rendőrségi állománykategória szerinti megoszlása:

- tábarnok: 5 fő;
- főtitst: 152 fő;
- tiszt: 151 fő;
- tiszthelyettes: 193 fő;
- kormánytisztviselő: 41 fő;
- közalkalmazott: 300 fő.

A kérdőívet kitöltő személyek közül a legtöbben a közalkalmazotti állománykategóriából kerültek ki, de megfigyelhető a tiszthelyettesi állomány magas kitöltési hajlandósága.

A kitöltő személyek átlagéletkora: 40,14 év. Az életkori átlag meghatározásából kitűnik, hogy a kitöltő személyek a lelki és erkölcsi gondoskodás szükségességét idősebb korban, több év szolgálati múlttal a hátuk mögött igénylik és tartják szükségesnek.

A kérdőíves kutatás 2013. július 1-től, 2013. szeptember 15-ig tartott. A kitöltött kérdőívek többsége rendőrségi futárpostán keresztül érkezett, így biztosítva volt az anonimitás megléte a kutatás teljes időtartalma alatt.

¹³ 2011. március 7-i adatok. A Belügyminisztérium 30000/3001/2011.BM számú válasza, dr. Harangozó Tamás országgyűlési képviselő K/2413. számú „Mekkora a rendőrség állományának létszáma” címmel benyújtott kérdésére.

¹⁴ A Magyar Rendőrség egész személyi állományát érintő kérdőíves kutatás, még nem készült Magyarországon az 1989-es rendszer-váltást követő időszakban. Jelen kutatás az első olyan kérdőíves kutatás, amely megpróbálja feltérképezni a teljes rendőri személyi állomány véleményét, egy adott kérdéskörrel kapcsolatban.

SZABÓ Csaba

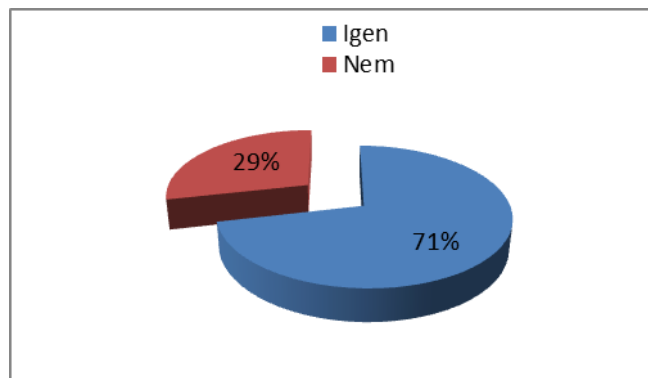
Budapest, 2014.
7. évfolyam 1. szám

2.4. A KÉRDŐÍVES KUTATÁS KIÉRTÉKELÉSE KÉRDÉSENKÉNT

1. Ön valamilyen egyházhoz, vagy vallási közösséghez tartozónak vallja-e magát?

Igen: 573 fő

Nem: 229 fő

A teljes válaszadók közül 573 fő (71%) válaszolt igennel a feltett kérdésre.

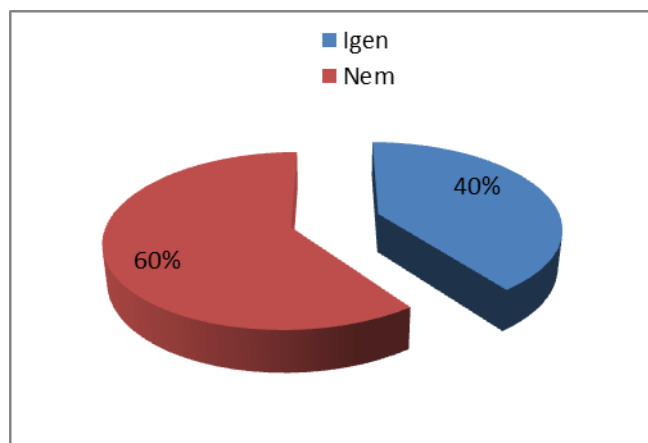
Az első kérdés nagymértékben meghatározza a további kérdések tematikájának alakulását. Behatárolja a kérdéskör specifikumát, ezáltal a kérdőívet kitöltő személy egyértelműen eldöntheti, hogy a továbbiakban foglalkozik-e az adott témával.

Az első kérdésre adott válaszokból egyértelműen látható, hogy a Magyar Rendőrség személyi állománya nagymértékben vallásosnak tartja magát azáltal, hogy valamilyen valláshoz, vagy vallási közösséghez tartozónak vallja magát. Ebből az a következtetés vonható le, hogy a kutatásban részt vevő személyek nagy valószínűséggel fontosnak tartják vallásuk gyakorlását. Az első kérdésre adott válasz eredményét összehasonlítva a 2001. évi népszámlálási íven megtalálható, jelen tanulmányban szereplő kérdőíves kutatás első kérdésével, az összevetés után akkor láthatjuk, hogy a népszámlálási íven szereplő kérdés 76,1%-os igen választ eredményezett.¹⁵ Ez az eredmény arányaiban megegyezést mutat jelen kutatás első kérdésére adott válaszokkal. (71%)

2. A felmerülő lelki és erkölcsi jellegű problémák (családi, munkahelyi) kezelésére, megoldási struktúrák felvázolására, igénybe venné-e a rendészeti szerveken belül létrehozandó lelkipásztori szolgálat segítségét?

Igen: 320 fő

Nem: 482 fő

¹⁵ CZIBULKA Zoltán: Összef. 10.

A teljes válaszadók közül 320 fő (40%) válaszolt igennel a feltett kérdésre.

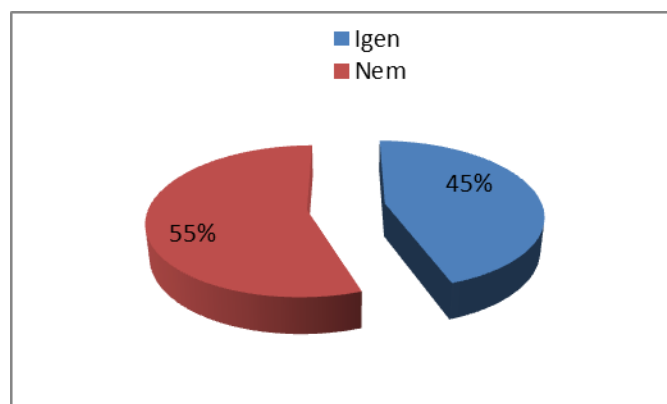
A második kérdés a rendőrségi lekipásztori szolgálat esetleges felállítását követő igényjogosultság és személyi aktivitás jelentőségét vizsgálta. A vizsgált 802 kérdőív közül 318 fő válaszolta, hogy igénybe venné a lekipásztori szolgálat nyújtotta szolgáltatásokat. Megítélésem szerint a második kérdésre adott válaszok esetében kiemelkedő eredményként kell kezelni, hogy a válaszadók 40%-a nyilatkozott pozitívan a témával kapcsolatban, hiszen a lekipásztori szolgálat rendészeti formájáról, valamint a segítő szándék innovatív jellegének bemutatásáról korábban nem történt széleskörű prezentáció a rendőrség állománya felé. Azonban a második kérdésre történő válaszok értékelése során nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a válaszadók 60%-a elutasította a rendészeti szerveken belül létrehozandó lekipásztori szolgálat segítségét, így a feladatmeghatározás egyik sarkalatos célkitűzése a lekipásztori ellátás megismertetése a rendőrség állománya számára.

A második kérdésre adott válaszok értékelése során egy lényeges súlyponti probléma fogalmazódik meg. Ez a probléma a bizalmatlanság. A kérdőívet kitöltő személyek 60%-a bizalmatlan volt a kérdésben megfogalmazott szervezeti struktúra tekintetében, mivel a kérdést részleteiben kifejtett tájékoztatás nem volt megfelelő mértékű. Azonban a tárgyilagosság megfelelő mértéket képviselt, ennél fogva a kérdés értelmezhetősége nem veszítette el lényegi elemét. Az értékelés konklúziója, hogy a kutatás további szakaszában törekedni kell a szervezet minél részletesebb bemutatására, így a rendőrség dolgozói részéről a bizalmi index növekedése válik biztosítottá a kérdéssel kapcsolatban.

3. *Ön részt venne-e rendészeti szerveknél dolgozó személyek részére megtartandó (ökumenikus) szentmisén?*¹⁶

Igen: 358 fő

Nem: 444 fő

A teljes válaszadók közül 358 fő (45%) válaszolt igennel a feltett kérdésre.

¹⁶ Ökumenikus: általános, mindenkit érintő. Idegen szavak gyűjteménye. (In: <http://idegen-szavak.hu/%C3%B6kumenikus> letöltés ideje: 2013.08.20)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

SZABÓ Csaba

Budapest, 2014.
7. évfolyam 1. szám

A harmadik kérdés szorosan kapcsolódik az első kérdéshez abban az értelemben, hogy az a személy, aki vallásosnak vallja magát, nagy valószínűséggel szentmisén is részt vesz. A kötelező ünnepek során, szentmisén, vagy másképpen istentiszteleten a katolikus hívőknek kötelezően részt kell venni.¹⁷ A katolikus hívők elsősorban a katolikus vallás jelentősebb ünnepein vesznek részt az istentiszteleteken.¹⁸ A rendészeti dolgozók részére elsősorban a rendőrséghez a katasztrófavédelemhez, a volt határőrséghez és büntetés-végrehajtáshoz (védőszentek) kapcsolódó ünnepségek alkalmával lehet ökumenikus istentiszteletről beszélni, kiegészítve a vallási ünnepek eseményeivel.¹⁹

Nem szabad figyelmen kívül hagyni a rendészeti szervek életéhez szorosan kapcsolódó állami és nemzeti ünnepek alkalmával tartandó ökumenikus istentiszteletek megtartására való törekvést sem.²⁰ Akár ökumenikus, akár katolikus istentiszteletről beszélünk, nem csak a nemzeti, állami, vagy vallási ünnepek alkalmával lehet megtartani azokat a rendőrségi állomány részére, hanem olyan esetekben is, amikor erre az állomány részéről igény mutatkozik.

A vallásukat gyakorolni kívánó rendőrök számára meg kell teremteni a lehetőséget, hogy magyarországi szolgálati helyükön, valamint a missziós külhoni szolgálatokban való részvétel alkalmával a vallásuknak megfelelő, vagy ökumenikus istentiszteleten való részvételre nyíljon lehetőség.

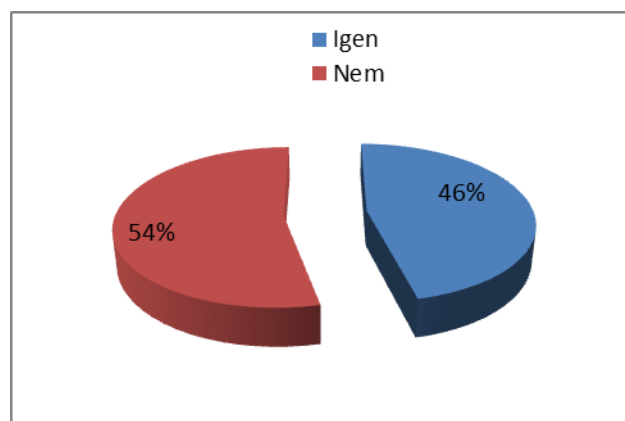
A szentmiséken való részvétel erősíti a lelket, ezáltal lehetőség nyílik a lelki és gondolati megtisztulásra az emberi problémák megfelelő szintű befogadására és kezelésére.

A rendőri munka lényeges eleme az emberi problémák gyors, szakszerű értékelése, amelynek hatására a rendőr képes levonni a megfelelő következtetéseket, ezáltal megteremtődik egy kommunikáción alapuló kapcsolati rendszer. *A megfelelő kapcsolati rendszer elősegíti a rendőri intézkedések szakszerűségét és jogszerűségét.*

4. Támogatná-e Ön, hogy minden Rendőrkapitányságon létesüljön imaszoba vagy kápolna?

Igen: 372 fő

Nem: 430 fő

A teljes válaszadók közül 372 fő (46%) válaszolt igennel a feltett kérdésre.

¹⁷ Szentmisén való részvétel. Magyar Katolikus Lexikon. (In: <http://lexikon.katolikus.hu/S/szentmis%C3%A9n%20val%C3%B3r%C3%A9szv%C3%A9tel.html> letöltés ideje: 2013.08.20.)

¹⁸ Jelese katolikus ünnepek: húsvét, pünkösd, mindenszentek, karácsony, újév. Nagyboldogasszony napja a karácsony és az újév olyan parancsolt ünnep Magyarországon, amely napokon a hitüket gyakorló katolikusoknak az Egyház kötelező szentmisehallgatást ír elő. Ezek a vallási ünnepek Magyarországon munkaszüneti napok is egyben.

¹⁹ A rendőrség napja (Szent György napja) április 24, a büntetés-végrehajtás napja (Szent Adorján napja) szeptember 8, a volt határőrség napja (Szent László napja) június 27, a tűzoltók napja (Szent Flórián) május 4.

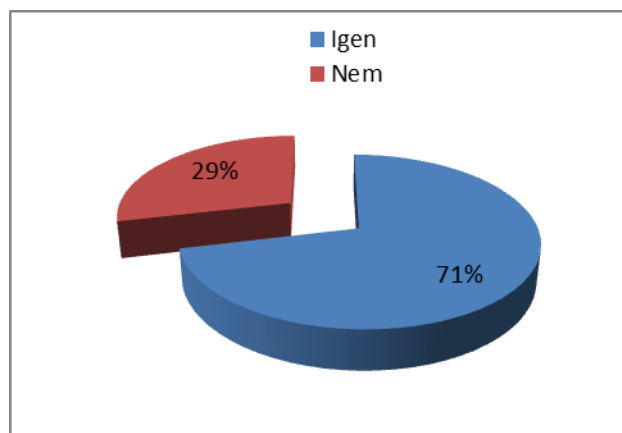
²⁰ Állami és nemzeti ünnepek Magyarországon: március 15. (nemzeti ünnep), augusztus 20. (nemzeti és állami ünnep), október 23. (nemzeti ünnep)

A rendőrség állami, fegyveres rendvédelmi szerv.²¹ Joghatósága egész Magyarország területére kiterjed. A jogszabályi hivatkozások értelmében a rendőrség szervezeti felépítése központi, területi és helyi szervezeti egységekre tagolódik.²² A negyedik kérdésnek azért van jelentősége, mivel a lelki élet gyakorlásának teret és időt kell biztosítani. Erre a legmegfelelőbb az imaszoba, kápolna vagy a templom. Ezek a helyek az egyházak által felszentelt helyek, ahol rendszeresen istentiszteletet tartanak a hívők számára. A rendőrség által használt épületek közül Magyarországon egyedül az Országos Rendőr-főkapitányság budapesti Teve utcai székházában van kialakítva imaszoba.²³ A kérdőív negyedik kérdésére adott válaszok kiértékeléséből látható, hogy a válaszadók 46%-a nyilatkozott úgy, hogy minden rendőrkapitányságon legyen imaszoba, vagy létesüljön kápolna. A rendőrség épületeinek felújítása vagy korszerűsítése, továbbá új kapitányságok, rendőrőrsök létesítése során meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy az épületekben imaszobák kerüljenek kialakításra. *Így lehetősége nyílik a lelki feltöltődésre, a Biblia olvasására, valamint imádkozásra, ezáltal szellemileg és idegileg regenerálódhatnak az imaszobába betérő rendőrök.*

5. Fontosnak tartja Ön hivatásában a lelki támogatás meglétét?

Igen: 572 fő

Nem: 230 fő

A teljes válaszadók közül 71 fő (%) válaszolt igennel a feltett kérdésre.

Az ötödik kérdésre adott válaszok értékelése során látható, hogy a válaszadók a legnagyobb számban nyilatkoztak igennel a feltett kérdésre. Megállapítható, hogy a rendőröknek nagyon fontos a lelki támogatás megléte. Magyarország határain belül, vagy a békemissziókban szolgálatot teljesítő magyar rendőröket testben és lélekben is próbára teszi az állandó készenlét, a szolgálatból adódó megpróbáltatások, a konfliktushelyzetek az intézkedések során, ezért nagyon fontos, hogy a megfelelő fizikai kiképzés mellett a lelki támogatást is megkapják. Ebben segíthetik őket a különböző egyházakhoz, felekezetekhez tartozó lelkipásztorok.

²¹ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 4.§ (1) bek. (In: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99400034.TV letöltés ideje: 2013.08.21.)

²² A Magyar Rendőrség szervezeti felépítése. (In: <http://www.archive.police.hu/magyarendorseg/szervezetif> letöltés ideje: 2013.08.21.)

²³ Imaszoba az ORFK-n. (In: <http://www.hirextra.hu/2008/04/18/imaszoba-az-orfk-n/> letöltés ideje: 2013.08.21.)

A lelkeszi szolgálat olyan küldetés, amely valóban a szeretet parancsának engedelmeskedik, a nyugalmat, a békét, az Isten szeretetét viszi el azokra a helyekre, ahol azok gyakran a leginkább hiányoznak.²⁴ A rendőrök lelki támogatásában leginkább a katolikus (vagy más valláshoz tartozó) lelkipásztorok, vagy állandó diakónusok tudnak segítséget nyújtani.²⁵ A rendőr hivatása gyakorlása során számtalan olyan helyzetbe kerülhet, amely során szükség mutatkozik a lelki támogatás meglétére.

Fontos hangsúlyozni, hogy a rendőr csak akkor tudja hivatását esküjéhez méltón szolgálni, ha megfelelő fizikai, lelki és erkölcsi többlettámogatással rendelkezik a rá váró megterhelésekkel szemben.

Kulcsszavak: katolikus lelkipásztori szolgálat, katolikus vallás, lelki és erkölcsi problémák, rendőrség, Katonai Ordinariátus.

Keywords: catholic pastoral care, catholic religion, emotional and moral issues, police, Military Ordinariate.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BILKEI, Pál: Kiszűrhetetlen a rendőrök öngyilkossági hajlama – szigorú pszichikai teszt a rendőrnek jelentkezőknél.
- (In: <http://pszichologuskepzo.hu/oktatas/oktatok/bilkei-pal.html> letöltés ideje: 2013.08.10.)
- CZIBULKA, Zoltán: Összefoglalás és módszertani megjegyzések. In: Népszámlálás 2001. 5. Vallás, felekezet. KSH, Bp. 2002. -pp 7-10.
- CSATAI, Tamás rendőrorvos ezredes, Egyre stresszesebb a rendőri munka – Egy csapatban játszanak.
- (In: http://www.stresszdoctor.hu/Egyre_stresszesebb_a_rendori_munka.html letöltés ideje: 2013.08.08.)
- FEKETE, Gy. Attila: Adrian Monk nem lehetne rendőr Magyarországon. Népszabadság Online, 2013. április 19.
- (In: http://nol.hu/belfold/20130419-ki_alkalmas_rendornek_?ref=sso letöltés ideje: 2013.07.16.)
- FINSZTER, Géza: A rendészeti stratégia alkotmányos alapjai. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények. XI. szám. Pécs. 2011. -p. 7.
- FURNHAM, Adrian: Pszichológia – 50 fogalom, amit ismerni kell. Ventus Libro Kiadó, Bp, 2010. -pp 25-32.
- HEGEDŰS, Henrik: A biztonság fogalmának tágabb és szűkebb értelmezése a humánbiztonság, avagy egy konferencia tanulságai. Hadtudományi Szemle. 2009. évi 1. szám. -p 66.
- KATONA, Géza: A kriminálpolitikai és a rendészettudományi fogalomrendszer analízise, az egységes fogalomhasználat biztosítása. A Rendőrség Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsa. Budapest. 2008. -p. 27.
- RÉVÉSZNÉ, dr. Markovics Zita: Gyakorlati kríziskommunikáció az MH 5. Bocskai István lövészdandárnál. Honvédségi Szemle, 2013/2. szám, -p 30.

²⁴ Kiállítás a táborigyelmeztetés békemissziós tevékenységéről. (In: <http://www.kormany.hu/hu/honvedelmi-miniszterium/masodik-allamtitkarsag/hirek/kiallitas-a-tabori-lelkeszek-bekemissziós-tevekenysegerol> letöltés ideje: 2013.08.21.)

²⁵ A papokhoz hasonlóan az állandó diakónusok keresztelhetnek, eskethetnek, temethetnek és szentbeszédet mondhatnak, áldoztathatnak, de nem mutathatnak be szentmisét, nem szolgáltathatják ki a betegek szentségét és nem gyóntathatnak.

H A D T U D O M Á N Y I S Z E M L E**SZABÓ Csaba****Budapest, 2014.
7. évfolyam 1. szám**

- UJHÁZI, Lóránd: Developments and modifications in the legislation of catholic military chaplaincy. AARMS. 2012. 11. sz. 2. sz. -pp. 295-313.
- Egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról szóló 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet 22. § (1) Magyar Közlöny, 2009. évi 153. szám.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

SZABÓ Csaba

Budapest, 2014.
7. évfolyam 1. szám

K É R D Ő Í V

Az Ön neve:

Az Ön életkora:

Melyik állománycsoportba tartozik Ön (tiszt/főtiszt/tábornok, tiszthelyettes, közalkalmazott, köztisztviselő):

1. Ön valamilyen egyházhoz, vagy vallási közösséghez tartozónak vallja-e magát?

 Igen Nem

2. A felmerülő lelki és erkölcsi jellegű problémák (családi, munkahelyi) kezelésére, megoldási struktúrák felvázolására, igénybe venné-e a rendészeti szerveken belül létrehozandó lelkipásztori szolgálat segítségét?

 Igen Nem

3. Ön részt venne-e rendészeti szerveknél dolgozó személyek részére megtartandó (ökomenikus) szentmisén?

 Igen Nem

4. Támogatná-e Ön, hogy minden Rendőrkapitányságon létesüljön ima szoba, vagy kápolna?

 Igen Nem

5. Fontosnak tartja Ön hivatásában a lelki támogatás meglétét?

 Igen Nem